

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри менеджменту підприємств
Національного технічного університету України «Київський політехнічний
інститут» імені Ігоря Сікорського
Артеменко Ліни Петрівни
на дисертаційну роботу **Яхимця Юрія Михайловича**
на тему «Імперативи формування інтегрованого інвестиційного клімату в
національній економіці повоєнного періоду», подану на здобуття ступеня
доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність дослідження теми дослідження

В умовах обмежених внутрішніх ресурсів та воєнного навантаження на державний бюджет залучення іноземних інвестицій перетворюється з бажаного інструменту розвитку на безальтернативну умову відновлення національної економіки. Водночас, традиційні підходи до формування інвестиційного клімату, орієнтовані переважно на окремі його складові – правове середовище, податкове регулювання чи інфраструктурне забезпечення – виявляють свою недостатність в умовах системних структурних змін, що відбуваються в економіці воєнного і повоєнного часу. Це актуалізує потребу в розробці інтегрованих підходів, які забезпечують синергетичний ефект від взаємодії інституційних, фінансових, безпекових та євроінтеграційних детермінант інвестиційної привабливості країни.

Загалом, дисертаційна робота Яхимця Юрія Михайловича на тему «Імперативи формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду» є актуальним науковим здобутком, що націлений на розкриття імперативів формування інтегрованого інвестиційного клімату в повоєнній національній економіці, набуває не лише теоретичного, а й вираженого прикладного значення, оскільки безпосередньо визначає спроможність України конкурувати за міжнародний капітал в умовах глобального перерозподілу інвестиційних потоків.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами

Теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження отримано, зокрема, в ході виконання здобувачем науково-дослідної теми

«Механізм управління ефективністю та стійкістю функціонування соціально-економічних систем в умовах трансформації економіки України» (державний реєстраційний номер 0122U001528) Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. За участю здобувача розроблено інструментарій оцінювання та стимулювання залучення іноземних і внутрішніх інвестицій у об'єкти національної економіки, обґрунтовано концептуальні засади формування сприятливого інвестиційного середовища з урахуванням викликів повоєнного відновлення та необхідності забезпечення стійкого розвитку.

Оцінка рівня оволодіння здобувачем методикою наукової діяльності

При виконанні дисертаційного дослідження здобувач якісно обирає методи дослідження, а саме методи системного аналізу, статистично-економічного та компаративного аналізу, логічного аналізу, стратегічного планування для вибору та обґрунтування стратегічних імперативів формування інтегрованого інвестиційного клімату, інструментарію розвитку публічно-приватного партнерства в системі реалізації стратегічно значимих інвестиційних проєктів. Також застосовувались методи анкетування з метою дослідження якості та рівня сформованості інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці України, це надало можливість визначити характеристики стану, проблемних аспектів, обґрунтування заходів державної політики розвитку і покращення інвестиційного середовища в Україні. Здобувач сформував власний підхід до теоретико-методичних засад дослідження інвестиційного середовища шляхом обґрунтування поняття інтегрованого інвестиційного клімату як системної багатовимірної категорії.

Оцінка новизни представлених результатів дослідження

В дисертаційному дослідженні здобувач Яхимця Юрія Михайловича наявні елементи наукової новизни, а саме:

- удосконалено поняття інтегрованого інвестиційного клімату як системної багатовимірної категорії, що передбачає декомпозицію політико-інституційних, фінансово-економічних, виробничо-ресурсних, інноваційно-технологічних, транспортно-логістичних та соціокультурних складових, дозволяє оцінювати інвестиційні умови, ідентифікувати структурні дисбаланси, приймати ефективні управлінські рішення в сфері інвестиційної політики (с. 45-49, с. 54-59);

- удосконалено методичний підхід до формування державної політики забезпечення економічної безпеки інвестиційних процесів, що передбачає

узгодження індикаторів, складових та завдань державної політики з відповідними етапами інвестиційного процесу, дозволяє посилити цілісність та послідовність управлінських дій, зменшити ризики невідповідності між стратегічними завданнями і практичною реалізацією інвестиційної діяльності, підвищити рівень стійкості інвестиційного середовища (с. 76-80);

- удосконалено методико-прикладні засади щодо ідентифікації стратегічних імперативів за складовими інвестиційного середовища, здатного забезпечити ефективне залучення інвестицій, що дозволить підвищити результативність стратегічного планування та забезпечити довгострокову стійкість інвестиційних процесів (с. 149-157);

- удосконалено перелік практичних рішень щодо стратегічно важливих інвестиційних ініціатив в Україні та прикладних інструментів для активізації і масштабування практик публічно-приватного партнерства у процесі формування інтегрованого інвестиційного клімату національної економіки (с. 196-203, с. 205-207);

- набуло подальшого розвитку типологізація чинників формування та прикладних інструментів регулювання інтегрованого інвестиційного клімату для підвищення результативності державної інвестиційної політики в умовах сучасних викликів та обмежень (с. 168-175);

- набуло подальшого розвитку методичний підхід ідентифікації позитивних практик, виявлення слабких сторін державної політики формування інтегрованого інвестиційного клімату за ключовими складовими, що дозволяє здійснювати оцінку якості інвестиційної політики, підвищувати її адаптивність до викликів (с. 103-123).

Узагальнюючи викладене, опонент констатує, що наукова новизна дисертації полягає у формуванні комплексного теоретико-методичного та прикладного фундаменту, який створює необхідні наукові засади для цілеспрямованого розбудови інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду.

Практичне значення результатів дослідження

Практична цінність отриманих результатів зумовлена реальними можливостями їх безпосереднього впровадження у процес розроблення та реалізації державної інвестиційної політики в умовах повоєнного відновлення національної економіки. Результати дослідження становлять практичний інтерес для органів державної влади та місцевого самоврядування, фінансових установ і

суб'єктів господарювання – передусім в контексті підвищення інвестиційної привабливості територій та мінімізації інвестиційних ризиків у повоєнний період. Факт практичного використання отриманих результатів підтверджено відповідними актами та довідками про впровадження.

Практичні рекомендації здобувача щодо оцінювання та стимулювання залучення внутрішніх і іноземних інвестицій в об'єкти національної економіки розроблені в межах виконання науково-дослідної теми кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (державний реєстраційний номер 0122U001528) та відображені у дисертаційній роботі. Запропоновані авторські підходи спрямовані на підвищення ефективності інвестиційної політики, оптимізацію розподілу інвестиційних ресурсів, активізацію інвестиційної діяльності у пріоритетних секторах економіки, а також на забезпечення сталого розвитку та структурної модернізації національної економіки.

Результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію під час науково-практичних конференцій та ініціатив Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, а також можуть бути впроваджені в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, інституцій, що займаються реалізацією державної інвестиційної політики, науково-дослідних установ і бізнес-структур для підвищення ефективності інвестиційної діяльності, формування інвестиційно привабливого середовища та сприяння структурній модернізації й сталому розвитку національної економіки.

Матеріали дисертаційної роботи впроваджені у практичну діяльність управління інвестицій та економічного розвитку виконкому Дрогобицької міської ради при використанні методичних підходів до оцінки інвестиційного потенціалу територій та при розробці Програми сприяння залученню інвестицій у Дрогобицьку територіальну громаду (Довідка № 217 від 09.01.2026);

– ТОВ «Кепітал таймс інвестмент адвайзор» при визначенні пріоритетів інвестування з урахуванням ризиків та інституційних чинників і вдосконаленні підходів до оцінювання інвестиційного клімату та ефективності інвестиційних рішень (Довідка № 123-40 від 15.01.2026);

– ПрАТ ТЕК «Західуктранс» при розробленні управлінських рішень щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства шляхом врахування внутрішніх і зовнішніх факторів інвестиційного середовища (Довідка № 26/01-095-21 від 20.01.2026).

Теоретичні висновки та науково-практичні рекомендації здобувача впроваджено в освітню, дослідницьку та проектну діяльність Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зокрема, теоретичні положення та аналітичні матеріали використано при розробці та викладанні освітніх компонент: «Основи економічної теорії», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Державне регулювання економіки», «Інвестиційний аналіз. Також матеріали дослідження слугують основою для формування змісту лекцій, практичних занять та для стимулювання міждисциплінарного обговорення проблем формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду (Довідка № 1834 від 31.12.2025).

Загалом, результати дисертаційного дослідження Яхимця Юрія Михайловича володіють вагомим прикладним значенням і можуть бути використані як науково-методична та аналітична база для удосконалення механізмів державного управління у процесі цілеспрямованого формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці в умовах повоєнної відбудови.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертації Яхимця Юрія Михайловича вирізняються належним рівнем вірогідності й наукової переконливості, що забезпечується коректним застосуванням сучасного методологічного інструментарію, обґрунтованим вибором методів дослідження та системним залученням репрезентативних інформаційних джерел – як статистичного, так і аналітичного характеру.

Інформаційну основу дослідження складають офіційні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, а також інші верифіковані джерела, що відображають реальний стан національної економіки та інвестиційного середовища. Зазначена доказова база суттєво підвищує надійність отриманих результатів та обґрунтованість авторських узагальнень.

Здобувач демонструє вміння органічно поєднувати теоретичні конструкції з емпіричними даними, послідовно відстоюючи власну наукову позицію. Висновки дисертації логічно випливають із проведеного аналізу, мають чітке теоретичне підґрунтя та підтверджені статистичними свідченнями щодо стану

інвестиційного середовища й динаміки економічної стабілізації в умовах повоєнного відновлення. Авторські рекомендації передбачає інтеграцію економічної теорії, інституціонального підходу, соціальної економіки та цифрової аналітики, що підвищує наукову достовірність пропонованих рішень, прикладну цінність для державної інвестиційної політики.

Таким чином, ступінь достовірності й обґрунтованості результатів дисертаційної роботи Яхимця Юрія Михайловича опонент оцінює як високий. Сформульовані наукові положення та висновки знаходять підтвердження в емпіричних даних, відповідають сучасним теоретико-методичним стандартам економічної науки і мають виражену практичну значущість для розбудови ефективного інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду.

Оцінка структури та змісту роботи, самостійності її виконання

Дисертаційна робота Яхимця Юрія Михайловича вирізняється чіткою структурою, побудованою відповідно до вимог, що висуваються до наукових праць зазначеного рівня. Логіка викладу підпорядкована меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження – це забезпечує концептуальну цілісність роботи та внутрішню узгодженість її складових.

Відповідно до прийнятої структури, робота включає вступ, три змістові розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Вступ містить вичерпне обґрунтування актуальності теми, чітке формулювання мети та завдань, визначення наукової новизни й практичного значення отриманих результатів, а також відомості про їх апробацію.

В першому розділі дисертаційного дослідження проведено ретроспективний аналіз економічних теорій, що сформувало етапи еволюції щодо наукового бачення інвестиційного клімату, інституціональні підходи до аналізу інвестиційної активності, визначення переліку бенефіціарів сприятливого інвестиційного клімату. Автором розроблена концептуальна схема дослідження структурних елементів та класифікація чинників інтегрованого інвестиційного клімату, засади державної політики забезпечення економічної безпеки інвестиційних процесів.

Другий розділ дисертаційної роботи присвячено моніторингу розвитку інвестиційних процесів в Україні, ідентифікації сильних і слабких сторін, ключових проблем/перешкод інвестування, сформованості та якості інтегрованого інвестиційного клімату з використанням експертного опитування

представників бізнесу, аналізування державної інвестиційної політики в умовах повномасштабної війни з виокремленням системних вад і проблем.

Третій розділ дисертаційної роботи розкриває стратегічні напрями державної політики формування інтегрованого інвестиційного клімату національної економіки України, з урахуванням операційних цілей та завдань політико-інституційної та фінансово-економічної, виробничо-ресурсної та інноваційно-технологічної, транспортно-логістичної та соціокультурної компонент. Здобувачем розроблено модель організаційно-економічного механізму формування інтегрованого інвестиційного клімату національної економіки України за сучасних умов, практичні інструменти публічно-приватного партнерства реалізації стратегічних інвестиційних проєктів.

Зміст розділів дисертації вибудовано у чіткій логічній послідовності, що відображає природний хід наукового пошуку — від концептуального осмислення проблеми та теоретичних узагальнень до аналітичного обґрунтування й формулювання практичних рекомендацій. Така побудова забезпечує системність викладу, наукову аргументованість висунутих положень, їх доказовість і несуперечливу узгодженість між собою.

Мова дисертації вирізняється науковою виваженістю, точністю формулювань і лаконічністю. Спеціальна термінологія використовується коректно і послідовно; посилання на наукові джерела та власні публікації здобувача оформлено належним чином і відповідають змісту відповідних положень роботи.

Щодо самостійності виконання дисертаційного дослідження, опонент констатує, що робота засвідчує сформовану наукову зрілість здобувача: вміння самостійно ідентифікувати дослідницьку проблему, обирати методологічний інструментарій, адекватний її складності, та отримувати результати, що мають наукове обґрунтування. Сформульовані наукові положення, аналітичні висновки і практичні рекомендації є продуктом особистої інтелектуальної праці здобувача Яхимця Юрія Михайловича, що підтверджується характером та логікою проведених досліджень, змістом опублікованих наукових праць і результатами апробації.

Підсумовуючи, слід зазначити, що структура та зміст дисертаційної роботи Яхимця Юрія Михайловича в повній мірі відповідають нормативним вимогам до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. Отримані результати переконливо свідчать про самостійність виконання, глибину

наукового мислення та належний рівень фахової компетентності здобувача у дослідженні складної й практично значущої проблеми формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного відновлення.

Відсутність порушення академічної доброчесності

В дисертаційній роботі Яхимця Юрія Михайловича не виявлено порушень принципів академічної доброчесності, представлено виключно результати наукових досліджень здобувача, що отримані ним особисто при дотриманні принципів наукової й академічної доброчесності.

Дослідження, представлені в дисертаційній роботі, виконано самостійно автором, з відповідним рівнем цитування, дотриманням вимог щодо посилань на наукові праці інших авторів і власні публікації здобувача.

Представлені в дисертаційній роботі положення наукової новизни, вирішення наукового завдання, висновки та рекомендації є оригінальними, відповідають нормам проведення наукових досліджень і нормативно-правовим вимогам у сфері вищої освіти.

Висновок про кількість наукових публікацій, повноту опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача

За результатами дослідження дисертаційної роботи здобувачем опубліковано 26 наукових праць обсягом 9,17 д.а. (8,47 д.а. належить особисто автору), а саме 10 статей (8 з яких одноосібні) у наукових фахових виданнях України та 16 публікацій тез доповідей за матеріалами конференцій.

Опубліковані наукові праці Яхимця Юрія Михайловича в наукових фахових виданнях України та матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій повною мірою розкривають основні положення та практичні результати дисертаційного дослідження, що свідчить про повноту опублікування та наукову апробацію самостійно виконаних наукових досліджень.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Окремі аспекти дисертаційного дослідження викликають питання наукового характеру й можуть стати предметом подальшої наукової дискусії, що, однак, не знижує загальної цінності роботи. Зокрема, опонент вважає за доцільне звернути увагу здобувача на такі моменти, що потребують додаткового теоретичного та аналітичного обґрунтування та більш розгорнутої аргументації:

1. Підрозділ 1.3 вирізняється ретельним і систематизованим викладом наукових підходів до категорій економічної безпеки та інвестиційних процесів.

Водночас, хотілося б звернути увагу на те, що змістовне наповнення поняття інвестиційної безпеки як невід'ємної складової системи економічної безпеки в архітектоніці національної економіки залишається дещо фрагментарним і заслуговує на більш повне та цілісне теоретичне розкриття.

2. В процесі діагностування стану сформованості та якості інтегрованого інвестиційного клімату автором було використано експертне опитування представників бізнесу на основі розробленої анкети (підрозділ 2.2). При цьому застереження викликає відсутність у роботі обґрунтування узгодженості думок респондентів за результатами проведеного анкетування. Зокрема, здобувач не наводить відповідних статистичних показників, розрахунку коефіцієнту конкордації Кендалла або аналогічних критеріїв узгодженості, що не дозволяє в повній мірі оцінити репрезентативність та надійність отриманих експертних оцінок.

3. У підрозділі 3.1 здобувач здійснює змістовну розробку стратегічних пріоритетів, операційних цілей та завдань державної політики формування інтегрованого інвестиційного клімату в розрізі його ключових складових компонентів, що загалом є вагомим науково-прикладним результатом дослідження. Разом із тим, опонент вважає за необхідне звернути увагу на певну неповноту у визначенні часових параметрів запропонованих заходів. Зокрема, у роботі не конкретизовано горизонти стратегічного та операційного планування — не окреслено часові рамки реалізації стратегічних пріоритетів і не встановлено орієнтовні терміни досягнення операційних цілей. Відсутність такої часової прив'язки дещо знижує практичну застосовність розроблених пропозицій, оскільки унеможливлює чітке визначення етапності впровадження та моніторингу результативності державної інвестиційної політики. Включення відповідних часових орієнтирів — короткострокового, середньострокового та довгострокового горизонтів планування — суттєво підвищило б операційну цінність авторських рекомендацій та їх придатність для практичного використання органами державного управління.

4. У підрозділі 3.2 представлено авторську модель організаційно-економічного механізму формування інтегрованого інвестиційного клімату національної економіки України, що має вигляд концептуальної схеми і справляє загалом позитивне враження своєю логічною структурованістю та комплексністю охоплених елементів. Разом із тим, опонент вважає за доцільне зауважити, що запропонована модель потребує більш ґрунтового

верифікаційного підкріплення. Зокрема, робота не містить результатів апробації або статистичної перевірки моделі на реальних даних, що певною мірою обмежує можливості оцінити її практичну працездатність та прогностичну спроможність. Додаткової переконливості дослідженню надало б також проведення сценарного аналізу – моделювання поведінки запропонованого механізму за різних умов розвитку інвестиційного середовища, зокрема в оптимістичному, базовому та песимістичному сценаріях. Це дозволило б не лише підтвердити стійкість моделі до змін зовнішніх параметрів, але й суттєво підвищити її цінність як інструменту підтримки управлінських рішень у сфері державної інвестиційної політики.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і жодним чином не применшують наукової значущості виконаної роботи, мають дискусійний характер і можуть бути використані здобувачем у подальших дослідженнях для поглиблення теоретико-методичних та прикладних аспектів проблеми формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду.

Загальний висновок

Рецензована дисертаційна робота Яхимця Юрія Михайловича на тему «Імперативи формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду» являє собою цілісне й самодостатнє наукове дослідження, в якому логічно і доказово вирішено важливе наукове завдання, що стосується теоретичного обґрунтування та практичного забезпечення формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці в умовах повоєнної відбудови.

Отримані наукові результати суттєво збагачують методологічний апарат дослідження інвестиційних процесів, зокрема в частині комплексного оцінювання умов для залучення інвестицій, виявлення структурних диспропорцій інвестиційного середовища та застосування міждисциплінарного аналітичного інструментарію. Запропоновані підходи відкривають нові можливості для вироблення більш системних та науково обґрунтованих управлінських рішень у сфері державної інвестиційної політики.

Практична цінність висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликає сумніву: вони становлять реальний інтерес для органів державного управління при розробці та реалізації інвестиційної стратегії в умовах повоєнного відновлення, для підприємницького середовища — у процесі

прийняття інвестиційних рішень, а також для закладів вищої освіти — при підготовці фахівців відповідного профілю.

На переконання опонента, дисертаційне дослідження виконано на належному науково-методичному рівні та відзначається вивіреною логікою побудови, комплексністю застосованих підходів, ґрунтовністю теоретичного аналізу і переконливим обґрунтуванням практичних пропозицій. Наукова новизна дослідження чітко окреслена й переконливо аргументована, що підтверджує вагомий особистий внесок здобувача у вирішення актуальної наукової проблеми — формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці в умовах повоєнного відновлення.

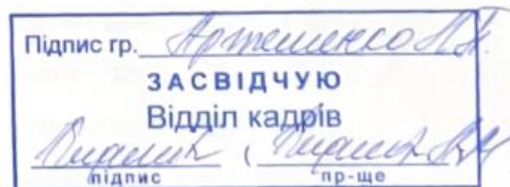
Перелік опублікованих наукових праць здобувача охоплює ключові положення та висновки дисертаційного дослідження, а їх зміст і тематична спрямованість свідчать про цілеспрямованість і послідовність наукового пошуку впродовж усього періоду виконання роботи.

Підсумовуючи викладене та спираючись на результати комплексного аналізу дисертаційної роботи, опонент вважає за можливе стверджувати, що представлена дисертація на тему «Імперативи формування інтегрованого інвестиційного клімату в національній економіці повоєнного періоду» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, Яхимець Юрій Михайлович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту підприємств
Національного технічного університету
України «Київський політехнічний інститут»
імені Ігоря Сікорського

Вчений секретар
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Ліна АРТЕМЕНКО
Валерія КОЛЯВКО
В.Х.